

Mariola Brzoza

"Integrowanie komponentów dydaktyki szkoły wyższej i pedeutologii", Krystyna Duraj-Nowakowa, Kielce 2006 : [recenzja]

Nauczyciel i Szkoła 3-4 (36-37), 317-320

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mariola BRZOZA

**Recenzja książki: KRYSZYNA DURAJ-
-NOWAKOWA (red.), Integrowanie komponentów dydaktyki szkoły wyższej i pedeutologii,**
„Studia Pedagogiczne Akademii Świętokrzyskiej”, t. 16, Wyd. Akademii Świętokrzyskiej, Kielce 2006, ss. 215.

„Studia Pedagogiczne Akademii Świętokrzyskiej”, tom 16: *Integrowanie komponentów dydaktyki szkoły wyższej i pedeutologii* to publikacja zawierająca wynik wieloletnich, starannych zabiegów i prac zespołu znakomitych pedagogów pod redakcją naukową Krystyny Duraj-Nowakowej z Zakładu Pedagogiki Ogólnej i Teorii Wychowania Akademii Świętokrzyskiej. Wspólne dyskusje i polemiki grupy współautorów zaowocowały zgromadzeniem interesujących artykułów, które poruszają i wprowadzają w niebalne dla nauk humanistycznych, a w szczególności dla pedagogiki kwestie edukacyjne. Książka jako efekt mozolnej i wnikliwej pracy poznawczej i empirycznej środowiska akademickiego pozwala w sposób iście wieloaspektowy, wielostronny odnieść się do zagadnień aktualnych poświęconych dydaktyce szkoły wyższej i pedeutologii. Ponieważ praca wyszła – powtórzmy – pod opracowaniem redakcyjnym wieloletniego badacza i popularyzatora paradygmatu systemowego profesor Krystyny Duraj-Nowakowej nie pozostawia teje problematyki bez oglądu całościowego. Jako kreatorka działań szerokiego i reprezentatywnego grona intelektualistów omawiających treści i stanowiska swoich dyskursów pozwoliła ona na dokładne i gruntowne odzwierciedlenie prezentowanych problemów oraz wzbogacenie o nowe solidne, czytelne i jasne informacje z prac studyjnych i badawczych. Praca zbiera scalony obraz danych pomocnych pedagogom, pasjonatom do dalszej pracy naukowej.

Struktura tomu w sposób logiczny, harmonijny i przejrzysty jest spleciona integralną ideą projektowania zmian w dydaktyce szkoły wyższej i opiera się na fachowej literaturze znawców przedmiotu. Dużym walorem książki jest podział na trzy części, z których każda zawiera zagadnienia scalone, korelujące i powiązane ze sobą, dzięki czemu odbiorca ma możliwość swobodnego odnalezienia tematu, myśli czy sprawy, która pozostaje w polu jego zainteresowania. Pierwsza część poświęcona jest dydaktyce szkoły wyższej, w drugiej podejmowane są zagadnienia związane z pedeutologią szkoły wyższej, trzecia dotyczy procesu integrowania dydaktyki z pedeutologią

akademicką we wspomnianym Zakładzie. Każdy rozdział, a w nim jednocześnie każdy moduł, posiada identyczną budowę. Rozpoczyna się krótkim zagajeniem, które ma na celu zainspirowanie, zachęcenie czy natchnienie czytelnika do rozważań danego problemu, a w końcowym fragmencie sformułowane są uogólnienia, wnioski czy konkluzje, które porządkują wiedzę czytelników. Ponadto możemy też odnaleźć napomknienia czy szkice propozycji, jakim moglibyśmy się bliżej przyjrzeć i dokładniej przebadać. Refleksje teoretyczne autorów poparte zostały w większości klarownymi badaniami empirycznymi, do których dołączono obszernie, celnie dobrane wykazy spożytkowanych dzieł literatury fachowej. Zaletą publikacji jest specjalistyczny, ale wysoce użyteczny i przystępny język, zawarte w szkicach fakty są zinterpretowane i przedstawione z ogromnym znanstwem, co powoduje, że zaprezentowany materiał pozwala w sposób syntetyczny spojrzeć na prezentowane dzieło.

Zakres pierwszego bloku tematycznego skupiony jest wokół dydaktyki szkoły wyższej. Otwierają go rozważania Krystyny Duraj-Nowakowej, Wiesława Banasiewicza, Zofii Okraj i Małgorzaty Kaliszewskiej poświęcone w dużej mierze myśleniu i nauczaniu dyskursywnemu. Mimo iż rzadko dotąd poruszany, jest to problem niezwykle ważny, gdyż myślenie dyskursywne sprzyja skutecznemu scalaniu tematyki różnych form zajęć akademickich. Ma ono także znaczenie dla szerszej działalności człowieka, nie tylko naukowej, ale i w ogóle w życiu. Szczególnego znaczenia nabiera ono, jak zaznacza Wiesław Banasiewicz, w warunkach globalizacji, postępu naukowego i kulturowego, co może doprowadzić do utworzenia w Unii Europejskiej społeczeństwa poznawczego opartego na wiedzy, informacji i kulturze. Uwagę powinniśmy zwrócić na problem możliwości przygotowywania przyszłych nauczycieli edukacji początkowej zasygnalizowany przez Małgorzatę Kaliszewską. Autorka przeprowadziła bowiem analizę tego problemu, opierając się na badaniach własnych przeprowadzonych w szkołach w latach 2001–2002 w Krakowie i innych regionach Polski. Zwróciła uwagę na takie przygotowanie studentów, aby radzili sobie ze współczesnymi wyzwaniami i pełnili rolę animatorów, konsultantów i moderatorów. Wnioskiem wyciągniętym przez Autorkę jest fakt, że w obliczu wielości ról nauczyciele nie zawsze potrafią sprostać wszystkim stawianym im wymaganiom, a także brakuje im odpowiednich kwalifikacji psychospołecznych, aby mogli swobodnie i skutecznie operować wiedzą i umiejętnościami wyniesionymi ze studiów.

Jak już wspomniano, druga część książki przedmiotem uwagi czyni pedeutologię akademicką. W problematykę zagadnienia wprowadzają nas artykuły Teresy Gizy, ks. Jana Śledzianowskiego, Małgorzaty Wasilewskiej, Justyny Dobrołowicz, Władysława Sochańskiego, Justyny Sikory i Beaty Chumy. Większość spraw poruszanych przez tych autorów oparta jest na ich własnych badaniach i przemyśleniach, co znacznie wzbogaca pracę i świadczy o jej dużej wartości poznawczej. Dodatkowym uzupełnieniem oprócz bi-

bliografii zawierającej aktualne i praktyczne pozycje są rysunki, tabele i wykresy, które obrazowo przedstawiają nurtujące tych pisarzy tematy.

W części tej poruszono między innymi problem konfrontacji kompetencji nauczycieli z potrzebami szkoły. Justyna Dobrołowicz zwróciła uwagę na miejsce kultury popularnej w kształceniu nauczycieli. Przy obecnym rozwoju mediów i środków techniki powinno to być nieodłącznym elementem kształcenia przyszłych nauczycieli, którzy nie mogą być oderwani od współczesności, ale na bieżąco powinni śledzić nowinki techniczne i umiejętnie je wykorzystywać w pracy z uczniami. Beata Chuma poruszyła natomiast nienowy, ale ważki problem roli nauczyciela akademickiego w kształtowaniu aspiracji edukacyjno-zawodowych studentów pedagogiki. Podkreśliła istotę i znaczenie wzajemnych relacji pomiędzy nauczycielem a wychowankiem, które mają niewymierny wpływ na poglądy i obraz świata studentów. Należyty kontakt, okazywany szacunek i życzliwość w stosunkach interpersonalnych powodują, że młodzi ludzie są bardziej otwarci i prowadzą żywe dyskusje, mówią o swoich uczuciach i potrzebach. Bardzo wartościowym i zasadnym meritum artykułu ks. Jana Śledzianowskiego jest wskazanie, iż nauczyciele muszą kształtować odwagę i poczucie odpowiedzialności, aby radzić sobie z sytuacjami trudnymi nasyconymi agresją i przemocą w szkole. Nie jest to problem nowy, ale obecnie zadomowił się niestety w szkole na dobre. Stanowi niebagatelny, trudny i wciąż aktualny dylemat, z którym zmagają się wychowawcy. Praca nauczycieli powinna zmierzać w kierunku transformacji klimatu szkolnego, dlatego należy zauważać problem, a nie udawać, że się go nie widzi. Ks. Śledzianowski daje wskazówki nauczycielom, a przede wszystkim studentom, jak postępować, aby skutecznie zredukować i zapobiegać zjawisku agresji i przemocy wśród uczniów. Przyczynkiem do zainteresowania się tym dziełem szczególnie przyszłych nauczycieli może być również jasno oświetlony problem poruszony przez Justynę Sikorę. Opisuje ona perspektywy i bariery rozwoju społeczno-zawodowego studentów w sytuacji bezrobocia. Jest ono bowiem czynnikiem uniemożliwiającym start zawodowy i budzi obawy przed przyszłym dorosłym, odpowiedzialnym życiem.

Ostatnia, trzecia część książki objaśnia sytuację pracy Zakładu Pedagogiki Ogólnej i Teorii Wychowania Akademii Świętokrzyskiej i podejmowany trud modernizowania programów dydaktycznych. Opisano tu nurty studiów i kierunki badań naukowych pracowników oraz rezultaty ich prac. Część ta stanowi istotne uzupełnienie całości. Daje bowiem inny, konkretny obraz problemów dydaktyki i pedeutologii akademickiej, może także pomóc w wykorzystaniu opisanych zagadnień dla samorozwoju i samooceny, zarówno studentów, jak i nauczycieli akademickich.

Zwieńczeniem obszernego dyskursu jest podsumowanie Krystyny Duraj-Nowakowej, która *explicite* wyjaśnia niektóre mankamenty działań pracowników i snuje próbę projektu zmian – jak wiadomo niełatwych – wymagających zaangażowania i chęci oraz pracy.

Problemy poruszone w 16 tomie „Studiów Pedagogicznych” są ważne dla wykładowców, studentów jako przyszłych autorów prac awansowych, ponieważ wyposażają w wiedzę teoretyczną i praktyczną pozwalającą na krytyczną analizę pracy akademickiej. Współczesny świat, globalizacja, rozwój nauki, niosą za sobą nowe wyzwania, a to skłania do wzbogacania, modernizowania i wdrażania nowych metod pracy; wiąże się również z wprowadzaniem zmian sposobów przygotowania przyszłych nauczycieli do pełnionych przez nich ról już na poziomie studiów. Nauczyciele akademicy, a także studenci z pewnością znajdą dla siebie w omawianej książce wiele cennych informacji i wskazówek, które mogą wykorzystać w pracy nad sobą oraz w pracy z wychowankami. Jest to publikacja ważna i cenna nie tylko dla znawców przedmiotu, którzy specjalizują się w tej dziedzinie, ale i sympatyków tej dyscypliny, ponieważ ciekawie porusza aktualną problematykę.